ISSN 1800-7678

Evropski puls

Elektronski mjesečnik za evropske integracije - broj 77, februar 2012.

TEMA BROJA

Da li u junu možemo ostati bez datuma pregovora zbog loših rezultata u borbi protiv korupcije i kriminala

intervju

Višegodišnji dopisnica iz Brisela, Ines Sabalić

analiza

Zašto se Vlada sada sjetila promjena Ustava

izazovi u EU

Da li je i kako obnovljiv model evropskog ekonomskog rasta

FRIEDRICH EBERT STIFTUNG | Centar za građansko obrazovanje

Uvodnik:

KAP i euro

Vladan Žugić

Kakve veze ima Kombinat aluminijuma u Podgorici (KAP) sa evropskim stremljenjima Crne Gore, osim dnevnopolitičkih procjena o suprostavljenim geopolitičkim interesima EU i Rusije koje su u javnosti prisutne od početka tragikomične privatizacije nekadašnjeg crnogorskog giganta?

Krenimo redom - poreski obveznici Crne Gore platiće dug od 22 miliona eura koji je napravio ruski menadžment uz nesebičnu pomoć Vlade, i uz veliku vjerovatnoću da će stranim bankama platiti i preostalih 110 miliona eura plus kamate. Ako budu aktivirane sve državne garancije, javni dug Crne Gore iznosiće oko 55% BDP, sa velikom vjerovatnoćom da bude povećan jer je neminovno da će Vlada u skorijoj budućnosti morati da emituje nove euroobveznice ili da se zadužuje kod komercijanih banaka ili MMF.

To dalje znači da je Crna Gora vrlo blizu da premaši granicu od 60% BDP javnog duga, koja je predviđena jednim od pet kriterijuma iz Mastrihta, a na osnovu kojih dio članica EU uživa blagodeti eurozone. Nadalje, aktiviranjem državnih garancija zbog duga KAP budžetski deficit, koji je na kraju prošle godine iznosio 4, 37% , sigurno će porasti. Prema kriterijumima iz Mastrihta, budžetski deficit, po pravilu, mora biti manji od 3%. Diskutabilno je i da li Crna Gora ispunjava kriterijume koji se tiču stope inflacije i dugoročnih kamata.

Da li bi bilo iznenađenje da se, u mjesecima, vjerovatno i godinama, dok Njemačka, Evropska komisija i Evropska centralna banka budu surovo disciplinovale raskalašne članice Unije, pokrene pitanje da li Crna Gora ima pravo da koristi euro jer, osim toga što nije članica EU, ne ispunjava ili je na granici kriterijuma iz Mastrihta?

Kalendar

01. februar

Kako će izgledati pregovaračke strukture / Vlada usvojila Odluku o uspostavljenju struktura za vođenje pregovora i zaključivanje Ugovora o pristupanju Crne Gore EU, i određen njen sastav i nadležnost. Predviđeno je da šef državne delegacije bude ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, a njegov zamjenik glavni pregovarač. Osim njih, u tom tijelu će biti zamjenici glavnog pregovarača, šef Misije Crne Gore pri EU i sekretar pregovaračke grupe. Zamjenici glavnog pregovarača, koje imenuje i razrješava Vlada, zaduženi su za neposredno vođenje pregovora po određenim poglavljima. Navodi se da državna delegacija za pregovore o pristupanju EU odgovara za svoj rad Vladi i da djeluje u skladu sa smjernicama za pregovore koje Vlada usvaja.

21. februar

Srednjoškolci za članstvo u EU / Skoro 60% crnogorskih srednjoškolaca od I do III razreda podržava članstvo u EU, što je na nivou opšte podrške integracijaima, rezultati su istraživanja koje je sproveo NVO Juventas i njihovi partneri CEMI i Bonum iz Pljevalja. Crnogorski srednjoškolci od EU najviše očekuju mir (40,8 %), socijalnu zaštitu (35,3%) i slobodu putovanja, dok demokratiju očekuje 23, 4%.

21. februar

Predsjedavajući EU vjeruje u Podgoricu / Ministar za evropske poslove Danske, predsjedavajuće EU, **Nikolaj Vamen**, rekao da je od ključnog značaja da Crna Gora ostane potpuno posvećena radu na reformama, da bi obezbijedila da siguran naredni korak može da se napravi u junu.

21-22. februar

Konsulatacije oko ustavnih promjena / Premijer **Igor Lukšić** i ministar pravde **Duško Marković** razgovorarali sa liderima parlametarnatne opozicije, **Srđanom Milićem, Andrijom Mandićem i Nebojšom Medojevićem** i predstavnicima albanskih nacionalnih partija o promjenama ustava koje se tiču nezavisnosti pravosođa.

24. februar

EU neće podržati uslovljavenje trobojkom / EU nema razumijevanja, niti će podržati uslovljavanje integracija Crne Gore nekim drugim političkim pitanjima, poručio je direktor za Rusiju, istočno susjedstvo i zapadni Balkan u Evropskoj službi za vanjske poslove, **Miroslav Lajčak** prilikom posjete Podgorici, aludirajući na to što opozicija podršku promjenama ustava o pravosuđu uslovljava uvođenjem trobojke i vraćanjem srpskog jezika.

Od Jugoslavije do Evropske unije

Aleš Debeljak

Autor je profesor kulturnih studija i direktor Centra za kulturne i religijske studije na Univerzitetu u Ljubljani

Ime je sudbina. Tiha, zatvorena ulica u predgrađu Ljubljane gdje moja porodica stanuje zove se Savezna ulica. Ne bilo kojeg saveza. I danas, ime ulice podsjeća, prije svega, na Jugoslaviju, politički savez južnih Slovena, unije izrasle na pepelu Austro-ugarskog carstva i nestale u ratnom vihoru 1991. Podsjetimo se: Jugoslavija je bila politička zajednica osnovana kao trans-nacionalna unija republika. EU je, takođe, osnovana kao politička trans-nacionalna zajednica država. Ako vam se poređenje čini neukusnim, pogledajte samo pažljivije: u oba slučaja imate mješavinu različitih vjeroispovijesti, nacija i nacionalnih manjina, jezika, pisama, nasljeđe starog rima i srednjevjekovne Vizantije, renesanse, humanizma i prosvjetiteljstva. I obje unije pate od demokratskog deficita. Dobro, kult ličnosti koji je bio u samom korijenu Jugoslavije ne postoji u EU (ko li ono bješe predsjednik Evropskog savjeta?), vlada kapitalistički privredni sistem umjesto socijalističkog... No, sjetimo se stare šale iz doba hladnog rata: "Kapitalizam je sistem izrabljivanja ljudi od strane drugih ljudi. U socijalizmu je obratno". No, možda najvažnije je što se obje pozivaju na vrlo neodređene identitetske principe: „jedinstvo u različitosti". EU nije ništa opipljivije od „bratstva i jedinstva". Obje ideologije predstavljaju zastor po kojem svaka nacija i svaki pojedinac projektuju sopstvene želje i očekivanja. Jugoslovenstvo je propalo, a evropejstvo i dalje daje isto obećanje: obećanje sveobuhvatne, dugoročne, utopijske ideje koju će prihvatiti većina evropskih građana i naroda. Do danas je, međutim, veoma malo učinjeno da se izgradi takav zajednički narativ. Među obiljem nacionalnih, etničkih i kulturnih tradicija starog kontinenta, evropejstvo nije na vrhu ničijeg identitetskog menija. Dodajmo i to da su ekonomska i institucionalna integracija evropskog kontinenta daleko ispred procesa koji bi im morao biti komplementaran – kulturne integracije. EU treba konstelacija ambicija, slika, stavova, uvjerenja i pojmova koje prevazilaze lokalne reference i koje mogu poslužiti kao izvor inspiracije za pojedinca i kao okvir kolektivnog djelovanja. Bez toga će unija ostati samo okvir za slobodan protok radne snage i kapitala, dok naše kulturne sfere nastavljaju da žive, u najboljem slučaju, u uzajamnoj toleranciji, drugim riječima, uzajamnoj ravnodušnosti. Nažalost, način na koji su se do sada oblikovali sadržaj i forma „evropejstva" je u najvećoj mjeri vođen dubokim nepovjerenjem prema nacionalnim i etničkim identitetima. To je donekle opravdano obzirom na užasne masakre počinjene u ime nacije i prošlom vijeku, ali je epistemiološki neprihvatljivo u periodu globalizacije gdje je i „evropejstvo" samo po sebi zaseban kolektivni identitet. Ako se i dalje budemo klonili priznavanja relevantnosti kulturnih obrazaca i vrijednosti različitih nacija Evrope, naše „evropejstvo" će ostati šuplje, simulirano, i bez sadržaja. Ni autoritet Evropske komisije, ni građanski, etnički ispražnjen karakter evropskih transnacionalnih institucija nemaju moć da inspirišu građane – ove su institucije previše šuplje za društvenu mobilizaciju, previše apstraktne da izazovu spontani osjećaj privrženosti. Uzmite samo euro: dizajniran je tako da bude po volji svima i naravno, kao rezultat kompromisa. Da li su euro novčanice odraz Evrope i evropejstva? Po čemu je prepoznatljiva novčanica od pet eura, na kojoj je slika neodređenog antičkog vijadukta koji je mogao biti podignut bilo gdje na teritoriji starog Rima? Uzalud ćete tražiti portrete poznatih ličnosti poput **Erazmusa, Šekspira, Mikelanđela, Mickieviča, Velaskeza, Njutna, Getea**... Stubovi i lukovi na ovim novčanicama podsjećaju samo na propala carstva, pretvorena u nostalgiju za povezanošću i za zajedništvom. Drugim riječima: ikonografija novčanica eura je ničija zemlja, bez istorije i sjećanja. I zato je ključni propust Evrope u njenoj nesposobnosti da ponudi jasan kolektivni narativ, integrativni obrazac za zajedničke snove. Bez toga, Evropljani će zauvijek ostati plijen lokalnih populizama.

Izvor: www.citsee.eu

Da li Crna Gora u junu može ostati bez datuma pregovora zbog loših rezultata u borbi protiv korupcije i kriminala

Kako glumiti Sizifa

Slađan Blagojević

Utisak je da je od 9. decembra 2011, kada je Savjet EU odobrio uslovan datum pregovora za Crnu Goru, ona napravila korak unazad kada je riječ o zadatku koji mora da ispuni kako bi Savjet ministra u junu donio odluku o otvaranju pregovora - u borbi protiv korupcije i kriminala. Sudstvo pokazuje nevjerovatni amaterizam prilikom izricanja presuda za najteža krivična djela i ponavlja procese. Tako je Apelacioni sud nedavno ukinuo prvostepenu presudu Višeg suda četvorici optuženih za ubistvo visokog policijskog inspektora **Slavoljuba Šćekića** zbog grešaka u tekstu presude. Na aferu „Zavala“ sud je skoro i zaboravio. Tužilaštvo se ne snalazi ni kada su u pitanju najnoviji korupcionaški slučajevi, gdje pod nikada budnijim okom javnosti ne reaguje na ubjedljiv način ni u aferama „Telekom“ ili „listing“.

Nedavno je premijer **Igor Lukšić** počeo konsultacije sa opozicionim prvacima i albanskim nacionalnim partijama o ustavnim promjenama vezanim za nezavisnost pravosuđa koje su od početka osuđene na propast. Dio opozicije podršku ustavnim promjenama u pravosuđu, za koje je neophodna dvotrećinska većina u Skupštini, uslovljava vraćanjem trobojke i srpskog kao službenog jezika u Ustavu. U godini parlamentarnih, i možda predsjedničkih izbora, nerealno je očekivati da će vlast i opozicija pronaći kompromis o identitetskim pitanjima koja im mogu biti dobrodošla samo za političko nadgornjavanje. Osim toga, Brisel i članice EU nigdje na papiru nijesu navele ustavne promjene vezano za pravosuđe kao uslov za otvaranje pregovora i, sudeći po porukama o potrebi za vidljivim rezultatima u borbi protiv korupcije i kriminala, vjerovatno bi mnogo više od promjena Ustava cijenili konkretne presude ili

Marković: EU ne traži „krupne ribe“

Na pitanje da li je bilo prostora za bolje djelovanje, naročito ako je sa više evropskih adresa rečeno da očekuju tužbe i presude protiv ”krupnih riba”, a imali smo i afere tipa ”listing” i ”Telekom”, kao i nastavak prakse da suđenja traju godinama, Marković je odgovorio da „prostor za bolje postoji uvijek“.

„Ipak, ono što nije tačno je da se sa evropskih adresa traže tužbe i presude protiv „krupnih riba“. EU ocjenjuje efikasnost i uspjeh u borbi protiv kriminala i korupcije, a da biste imali optužnice i presude morate imati dokaze. Uvijek će biti aktera i učinilaca krivičnih djela, ali je bitno da uspostavimo profesionalan i efikasan sistem u borbi protiv kriminala i korupcije“, saopštio je ministar pravde.

On je ocijenio da će napredak u oblasti zakonodavstva, odnosno donošenje neophodnih ustavnih promjena u oblasti pravosuđa biti „naporan posao“.

„Očekujem punu demokratsku odgovornost svih koji učestvuju u ovom procesu jer je nezavisno, pouzdano i odgovorno pravosuđe interes svih u Crnoj Gori“ saopštio ne on.

optužnice u slučajevima visoke korupcije. Na mogućnost dobijanja datuma u junu u vlasti, opoziciji i civilnom sektoru različito gledaju.

Potpredsjednik Vlade i ministar pravde **Duško Marković** smatra da ćemo iskoristiti šansu, poslanik Socijalističke narodne partije (SNP) **Predrag Bulatović** da, kako sada stvari stoje, nećemo, a generalni sekretar NVO Evropski pokret u Crnoj Gori **Momčilo Radulović** da do sada nijesmo dali, ali ni primili gol, da ima vremena, ali da moramo promijeniti igru.

Marković pozitivnim ocjenjuje i protekli dvoipomjesečni period. „Aktivnosti na jačanju kapaciteta policije, tužilaštva i pravosuđa daju rezultate. Na tom planu radimo naporno i u kontinuitetu sa evropskim i drugim partnerima. Rekao bih da je danas bolje nego što je bilo juče, a rezultati će biti još ubjedljiviji u vremenu koje dolazi“ saopštio je, za *Evropski puls,* Marković. Na pitanje da li ćemo stići da ispunimo sve kriterijume da u junu dobijemo datum početka pristupnih pregovora sa EU, on je kratko odgovorio: „Mislim da hoćemo“.

Bulatović je podsjetio da nam je EU dala kratak period za vidljive rezultate za ispunjenje veoma velikog zahtjeva „imajući u vidu da u vlasti u Crnoj Gori ne postoji politička

Bulatović: U EP se govori o aferi „Telekom“ kao uslovu za datum pregovora

Bulatović je podsjetio da ni jedan krupan sudski spor nije procesuiran do kraja, poput slučajeva „Zavala“, „Šarić“ ili „Kalić“. „S druge strane imamo aferu „listing“ koja je po mom sudu zataškana i koja je u dijelu stavova tužilaštva na veoma klimavim nogama. Posebno u onom dijelu kada se tvrdi da je falsifikovan jedan dio telefonskih razgovora, prije svega ministra vanjskih poslova. Ne tvrdim da je ministar vanjskih poslova ima telefonske kontakte sa (Darkom) Šarićem, ali tvrdim da su ti dokazi veoma klimavi. Neprihvatljivo je da je zataškana ta afera. Pored toga imamo veoma jasnu stvar o korupciji koja je dokazana u SAD vezano za proces nakon privatizacije Telekoma, što baca sumnju da je privatizacija Telekoma i mogući izvor te korupcije“ rekao je on.

Dugogodišnji funkcioner i jedan od lidera vlasti i opoziciji smatra da su to stvari koje se ne rješavaju, koje tapkaju u mjestu, a da nije pokrenut, ni preliminarno, ni bilo koji proces za korupciju koja se godinama pominje za neke ministre i gradonačelnike.

„Ne vjerujem da je do kraja maja moguće dati vidljive rezultate s tim u vezi. Pratio sam raspravu u spoljnopolitičkom odboru Evropskog parlamenta i tamo se kao veoma važno navodi da je rješavanje afere Telekom jedan od značajnih uslova za dobijanje datuma pregovora“ rekao je Bulatović, i dodao da zakonodavna sfera jeste važna, ali nije dominantna koliko primjena postojećih zakona.

Tako je, kako je ocijenio, i procesuiranje novog Zakona o unutrašnjim poslovima bio politički obračun dvije vladajuće partije o tome ko će imati kontrolu nad direktorom uprave policije, nad vrhom policije, „što takođe govori o tome da nije napravljan pozitivan iskorak“.

volja da se bori protiv organizovanog kriminala, posebno ne u dijelu njegove sprege sa vlašću i opet posebno ne da se rješavaju krupni slučajevi korupcije na visokom nivou“.

„U ovom trenutku, ako bi s donosila objektivna ocjena, mislim da Crna Gora nije uradila ništa“ kazao je, za *Evropski puls*, Bulatović. On, u to malo vremena, nije prepoznao želju i volju da se učini išta od strane vlasti. „EU želi efikasno, depolitizovano pravosuđe i to nije samo problem Ustava ili zakona. To je problem političke volje, potpune vezanosti kjučnih ljudi u pravosuđu sa partijama na vlasti, sa samim vrhom dvije vladajuće partije. Policija je pod punom kontrolom partija na vlasti i na njeno čelo dolazi partijski vojnik. Tužilaštvo ne radi poslove koje u ovom trenutku mora da radi, a sudstvo nije napravilo dodatni napor. Crna Gora se voljom ove vlasti odaljava od mogućnosti da u junu dobije datum početka pregovora“ rekao je on.

Radulović smatra da je još rano za ocjene napretka u tako kompleksnoj oblasti, ali da je jasno da su određene tendencije usporene i da prije svega političke strukture moraju da daju znatno jači podsticaj tom pitanju, kao što je dogovor oko ustavnih promjena. „Nekoliko narednih mjeseci može donijeti izvjesne promjene, a u koliko do njih ne dođe, to može imati negativne posljedice po Crnu Goru. Nadam se da do toga neće doći. Dvije su ključne adrese kod kojih treba tražiti i obavezu i odgovornost: političke strukture Vlade i opozicije, te strukture tužilaštva i sudstva kada su u pitanju tek pokrenuti ili procesi koji su u toku. Nijesmo ni dali ni primili gol. Ostaje da se vidi hoćemo li promijeniti igru“ rekao je, za *Evropski puls*, Radulović. Dosadašnja praksa, pa i u proteklom dvoipomjesečnom extra time-u, je pokazala da je za dobar dio vlasti nezavisnije pravosuđe i hapšenje krupnih riba previsok, gotovo čaroban brijeg. No, na pitanje kako i kuda dalje, **Tomas Man** bi danas vjerovatno rekao: «Jednake šanse za sve su tamo gdje je vladavina prava».

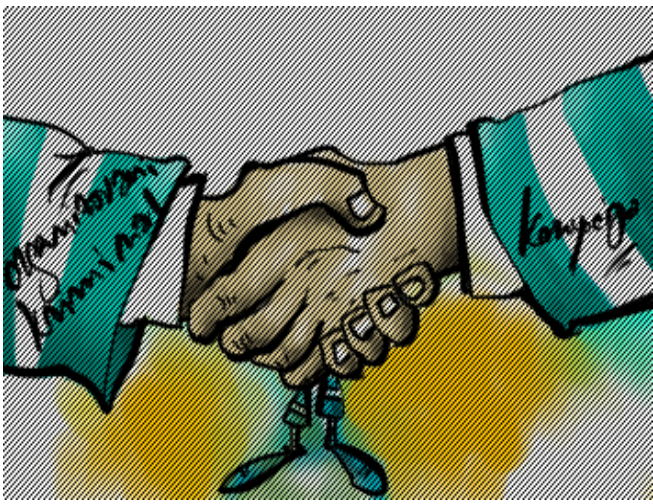

Radulović: nije kasno za reakciju

Radulović je upozorio da se pregovori vezani za ustavne promjene moraju intenzivirati i fokusirati na specifične oblasti koje se toga tiču, a da se ne šire na, pored ostalog, identitetska pitanja.

U mjeri mogućeg, obje strane treba da naprave političke kompromise kako bi se došlo do kvalitetnih rješenja za ustavne promjene koje se od nas očekuju.

„To bi bila ta glavna tendencija koja se od nas očekuje, uz one da najzad dođe i do konkretnih presuda u već započetim procesima, ali da se određeni procesi koji su bili usporeni ili zaustavljeni, počnu završavati određenim istražnim i sudskim epilogom, ukoliko adekvatne istrage otkriju i potvrde ono što su započeli različiti mediji, nevladine strukture i dijelovi javnosti“, rekao je on.

Generalni sekretar Evropskog pokreta u Crnoj Gori smatra da je tužilaštvo moglo bolje da reaguje na afere „listing“ i „Telekom“, ali da ostaje da se vidi „da li će to imati adekvatne eventualne posljedice“, jer su, kako smatra, mjeseci pred nama dovoljni da se isprave eventualne greške i nekativnost u vezi i sa drugim procesima, koji su vezani i za korupciju unutar institucionalnih struktura i za organizaovani kriminal.

Zašto su se u Vladi sad sjetili da "pregovaraju" o promjeni Ustava

Amaterska predstava za Brisel

Neđeljko Rudović

Jedan od najupečatljivijih poslanika u Skupštini Crne Gore **Džavid Šabović** bio je, kao i u mnogim prilikama do tada, vrlo originalan u januaru kada je odgovarao na pitanje novinara zašto se odjednom stalo sa ustavnim promjenama u oblasti pravosuđa. Njegovo objašnjenje je bilo da su se svi bili pomalo uspavali nakon što je Evropski savjet u decembru dao Crnoj Gori uslovno zeleno svijetlo da u junu ove godine otvori pregovore o pristupanju EU. Ipak, ovaj funkcioner manje vladajuće Socijaldemokratske partije (SDP) najavio je odlučnije ispunjavanje obaveza koje Crnoj Gori traži Brisel da bi mogla da krene dalje. Od tada je prošlo skoro dva mjeseca dok premijer **Igor Lukšić** nije pozvao opoziciju da pokušaju da se dogovore, da bi poslije tih sastanaka najavio i razgovore na najvišem političkom nivou. Niko nije obaviješten kada će se ti razgovori desiti, kao što niko iz vlasti ni prstom nije mrdnuo takođe dva mjeseca nakon što je potpredsjednik Vlade **Duško Marković** početkom januara saopštio da ustavne promjene moraju biti usvojene u Skupštini do kraja marta, ako Crna Gora želi da počne pregovore sa EU. Iznenadna odluka premijera da se krajem februara uključi u cijelu priču zato podsjeća na staru praksa simuliranja pregovora, kako bi pokušao uvjeriti Brisel da on zaista radi nešto. S obzirom da je praktično nemoguće do maja, kada Evropska komisija priprema za Savjet EU „proljećni izvještaj" o napretku Crne Gore, usvojiti ustavne promjene, Lukšićev manevar je, prije svega, pokušaj slanja signala kako se politički dijalog odvija, nadajući se da će to biti dovoljno. Praksa polovičnih rješenja tako se nastavlja, s tim što Lukšiću i ne preostaje ništa osim da pokuša navesti EK da povjeruje da će se napraviti neki iskorak. Njegov suštinski problem je što čak ni u svojoj partiji nema podršku za rješenja koja je pripremio njegov kabinet, a koja se odnose na stvaranje uslova da pravosuđe bude što više odvojeno od politike. Tako je Vlada još sredinom prošle godine poslala Skupštini svoj prijedlog ustavnih promjena koji, između ostalog, predviđa da u izboru

Niti ima novih hapšenja, niti presuda, a Brisel je to tražio napismeno, dok su ustavne promjene zahtijevane samo u izjavama zvaničnika Unije.

sudija uopšte više neće učestvovati političari. Osim opozicije, odmah ga je sačekao mnogo čvršći gard samih vladajućih DPS i SDP koje su bile izričite – poslanici i ministar pravde moraju zadržati svoja mjesta u Sudskom savjetu koji bira buduće sudije. Obrazloženje je bilo jasno – poslanici kao predstavnici građana moraju na taj način kontrolisati kako se ponaša pravosuđe. Drugi nivo problema je što je dogovor sa opozicijom veoma daleko, a bez opozicionih poslanika nema dvotrećinske većine za izmjene Ustava. Vlastima ne pada na pamet da prihvati njihov zahtjev da se čelnici pravosuđa biraju dvotrećinskom većinom u Skupštini, baš kao ni dodatne uslove vezane za normiranje srpskog jezika kao zvaničnog i stare trobojke kao narodne zastave. Zato predstava za „naivne" iz Brisela djeluje amaterski, mada bi se kao mnogo veći problem moglo pojaviti odsustvo bilo kakvih vidljivih i konkretnih rezultata u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Niti ima novih hapšenja, niti presuda, a Brisel je to tražio napismeno, dok su ustavne promjene zahtijevane samo u izjavama zvaničnika Unije.

Višegodišnja dopisnica iz Brisela Ines Sabalić kaže da bi kandidatski status za Srbiju ubrzao ritam Crne Gore

Sve će biti u vašim rukama, tek kad Srbija otvori pregovore

EK je u Hrvatskoj pokazala nervozu, jer su mislili da se proces protiv potpredsjednika Sanaderove vlade, Polančeca prebrzo odvija. Pitali su, kako to – inače ste tako spori, što je ovo? Dakle, prvenstveno ih zanima da mašina počne sa radom. Žele ne jedan ili dva, nego pet, šest, procesa da bi se uvjerili da je stvar krenula

Višegodišnja dopisnica iz Brisela **Ines Sabalić** ocijenila je da bi odluka Savjeta EU da Srbiji dodijeli status kandidata, što je već preporučio Savjet EU za opšte poslove, mogla samo pozitivno uticati na ritam napredovanja Crne Gore i ostalih država zapadnog Balkana ka Uniji. „Srbija se u EU smatra ključnom zemljom u našem regionu, a ona to i jest, jer niko kao Srbija nema toliki uticaj na napredovanje zemalja oko sebe. Zapravo, cijeli region i stoji tako dugo, jer Srbija nije godinama uspjela postići svoj ključni, istorijski društveni konsensus o tome da li želi da budu dio Evrope", kazala je Sabalić.

Prema njenim riječima, EU očekuje da zemlje koje joj se pridružuju znaju, bez ikakve, dileme da su evropske. „Recimo, Hrvatska je samu sebe smatrala nedvosmisleno evropskom, čak i kad se nije ponašala u skladu sa najboljim evropskim vrijednostima, ali nije imala nikada dilemu na koju stranu gleda. Dakle, status kandidata za Srbiju znači da je Srbija ispunila uslove koje joj je postavila EU, a ispunila ih je jer je u društvu prevladala evropska opcija. Odluka o srpskoj kandidaturi može uticati na ritam napredovanja Crne Gore samo povoljno. Ako Srbija bude u pravom procesu, EU će imati impresiju da je cijela regija konačno krenula, da je konačno na pravom putu, a u Briselu i glavnim gradovima čestitaće samima sebi na tom napretku" pojasnila je Sabalić.

U suprotnom, kad se Srbija ne bi uključila, to bi, prema njenim rijelima, značilo ne samo da bi EU izgubila zanimanje za region, nego bi i region izgubio zanimanje za EU.

„Kad Srbija otvori pregovore, a to će biti, prema najpovoljnijim scenariju, koji je iznio **Karl Bilt**, krajem 2013, a prema nekim drugima, do kraja 2014, onda će Crna Gora biti sasvim sigurna da je više ništa izvan nje same neće zaustaviti", ocijenila je ona. Dodala je da je EU u interesu da se približi cijeli region i samo to vide kao rješenje. „Samo Hrvatska, ili samo Crna Gora, nije im presudni dobitak, ali uz Srbiju, pa uz mogućnost da se potegne i BiH, već jeste dobitak i uspjeh", rekla je ona.

» Da li postoji mogućnost da neka od članica blokira odluku o otvaranju pregovora sa Crnom Gorom u junu?

Ta mogućnost uvijek postoji. Rumunija je zakočila Srbiju na Savjetu ministara, iako se smatra da je Rumunija jedna od najvećih saveznica Srbije u Savjetu. Isti dan, Slovenija je zakočila sankcije za Bjelorusiju, jer tamo ima sto miliona eura svojih interesa. To se dešava

svaki dan i to je dokaz da EU nije monolitna. Slikovito govoreći, Rumunija bi, da hoće, mogla i u Crnoj Gori naći neke Vlahe, jer je to navodno razlog zbog kojeg je blokirala Srbiju, kojima bi opravdala takav potez.

Naravno, takve blokade su taktičkog karaktera i ne traju dugo. Recimo, takav su taktički zahtijev postavile Srbiji tri pribaltičke zemlje i Poljska, zbog kandidature **Vuka Jeremića** na mjesto predsjedavajućeg Generalne skupštine UN. Naime, ne samo da je red na baltičke zemlje tamo zasjednu, nego iza ovog poteza Beograda stoji Moskva, i to Poljska neće da pusti, a neće ni mala Latvija.

U svim potezima od kandidata će se očekivati da se što tješnje usklađuju u takvim odlukama sa EU. Tako da je Crna Gora sada bila slobodna da podrži Jeremića, ali da je bliže EU, da je više u integracijama, vjerovatno to ne bi napravila.

Što se tiče Crne Gore, moguće je da, skoro ksenofobna, sadašnja vlada u Holandiji dodatno zaoštri taj odnos, ali ako bude rezultata u onom što je Holanđanima važno, a to je borba protiv organizovanog kriminala, onda se neće suprostavljati.

» Da li su za Brisel ili EU do juna važnije izmjene Ustava u dijelu pravosuđa, ili će više pratiti konkretan napredak u smislu broja pravosnažnih presuda, optužnica i sl.? Ovdje je utisak da smo nazadovali u tom smislu u posljednja dva mjeseca. Tako afera Zavala još čeka sudski epilog, imali smo krupnu korupcionašku aferu oko Telekoma…

Što se tiče pravosuđa, to je vrlo jednostavno. Briselu je važno da vide da pravosuđe funkcioniše, da postoji efikasno tužilaštvo koje podiže kvalitetne optužnice koje će opstati u procesu i neće biti srušene. Dakle, traže visoku kompetenciju tužioca i njegovog aparata. Takođe, kad predmet dođe na sud, traže da se vidi objektivnost sudija, kompetentno vođenje postupka. Naravno da se gleda da li će biti presuda, ali samo i isključivo nakon procesa. Ne zanima ih, upravo suprotno, suprostavljaju se tome da bi neki takav proces mogao biti tumačen kao politički.

EU muči geopolitika Kosova, Makedonije i Albanije

» Što se dešava kada je riječ o napretku Makedonije i Albanije, koje su počele uveliko da zaostaju za Srbijom i Crnom Gorom?

Albanija, uz političke probleme unutrašnje podijeljnosti, ima veliki problem javne uprave. Nema dovoljno kapaciteta. Makedonija ima više kapaciteta nego što se misli, ali je sad ona politički zapela oko istorijskog kompleksa vezanog uz **Aleksandra** i dokazivanja navodnog identiteta u antici. Trenutno imaju vrlo veliki problem slobode medija, jer su svi opozicioni mediji onemogućeni.

Sad, kad je Grčka toliko izbezumljena, nema šanse da je Brisel dodatno pritiska oko priznanja Makedonije. Ali, da baš hoće, mogli bi. Očigledno neće.

Mislim da EU još nije do kraja sigurna kako će se riješavati geopolitika Kosova, Albanije i Makedonije.

Znam da su u Hrvatskoj pokazali nervozu, jer su mislili da se proces protiv potpredsjednika Sanaderove vlade, **Polančeca** prebrzo odvija. Pitali su, kako to – inače ste tako spori, što je ovo? Dakle, prvenstveno ih zanima da mašina počne sa radom i to, takođe, znamo iz hrvatskog primjera, žele ne jedan ili dva, nego pet, šest, sedam takvih procesa da bi se uvjerili da je stvar krenula. No, to sigurno nije u prvoj fazi procesa.

» Koje ili koja bi poglavlja mogla biti najteža u pregovorima za Crnu Goru, osim Poglavlja 23 i 24?

Najteža nijesu neka pojedinačna poglavlja, nego je najteže postići efikasnost javne uprave. Zna se što je teško svakoj zemlji, to je poljoprivreda, finansije, zaštita životne. Ali, ta poglavlja, nijesu posebno komplikovana sama po sebi, nego zato jer je potrebna administracija da ih sprovede, jer je u njima potrebno veliko i moderno stručno znanje, a to se znanje stiče kroz same pregovore.

V.Ž

Zjedničko „Organic" za EU i SAD

Organski proizvodi iz SAD ili EU prodavaće se od 1. juna 2012. na oba tržišta pod jedinstvenom etiketom "organsko" (organic). Uzgajivači i kompanije sa obje strane Atlantika do sada su morali da pribave odvojene sertifikate, ako su željeli da izvoze organske proizvode. Suočavali se sa duplim troškovima, inspekcijama i papirologijom. Prilikom izvoza u EU, američka etiketa "organsko" neće važiti samo za jabuke i kruške čija su stabla liječena antibioticima zbog bolesti plamenjače. Od evropskih organskih proizvoda, u SAD neće moći da se uvoze proizvodi dobijeni od životinja liječenih antibioticima, kao ni morske životinje, poput ribe ili školjki. Na EU i SAD otpada 90% globalne potrošnje organske hrane, a vrijednost ržišta procenjuje se na 40 milijardi eura. U 2007. registrovano je 33.800 sertifikovanih proizvođača organskih proizvoda u EU od kojih je tek oko 1.000 registrovano u 12 novih članice. Tražnja za organskom hranom raste na velikim tržištima EU, iako su ti proizvodi 2007. učestvovali sa manje od 2% (oko 14, 5 milijardi eura) u ukupnim troškovima domaćinstava za hranu u 15 starih članica.

Skijalište u ravnicama Danske

Nezadovoljan zbog toga što ne može da se skija na Alpima, jedan danski zemljoradnik je na svom imanju napravio mali ski centar iskoristivši subvencije EU. To ne bi bilo čudno da **Ole Harild** nije napravio utočište za ljubitelje skijanja na ostrvu Bornholm, koje je ravno, kao i ostatak Danske, i na kojem je snijeg rijetka pojava. Sada su tu staze, top sa snijegom, uspinjača a ne nedostaju ni skijaši. Predsjednik udruženja „Prijatelji skijanja" **Jesper Jeren Jensen** rekao je da je Harlid dobio 98.600 eura za izgradnju ski staze, pri čemu je polovinu tih sredstava obezbijedila EU, a drugu polovinu danska država.

Koliko su proizvodi stvarno njemački

Njemačka industrija strahuje da će joj biti nanijeta velika šteta ukoliko se ostvare planovi Evropske komisije o novom načinu označavanja porijekla robe, koji bi podrazumijevao da se oznaka "proizvedeno u Njemačkoj (made in...)" ne može postavljati ako proizvod najvećim dijelom nije proizveden u toj zemji. Prema navodima njemačkih medija, komesar EU za poreze i carinsku uniju **Algirdas Šemeta** planira propis prema kojem oznaka "Made in..." može da sadrži naziv zemlje, samo ukoliko proizvod koji ima tu oznaku barem 45% zaista i potiče iz te zemlje. Prema dosadašnjim propisima EU, oznaku "Proizvedeno u Njemačkoj" mogu da nose proizvodi kod kojih je "završna, suštinska, sa privrednog stanovišta opravdana prerada ili dorada, bila u Nemačkoj". Tako oznaku "proizvedeno u Njemačkoj" mogu da nose i oni proizvodi koji su i više od 90% izrađeni u inostranstvu i u Njemačkoj su samo konačno obrađeni ili dorađeni.

Korupcija problem za 98 % Grka

Velika većina građana EU, 74%, smatra da je korupcija veliki problem u njihovim zemljama, a gotovo polovina Evropljana smatra da se nivo korupcije povećao u posljednje tri godine, pokazalo je najnovije istraživanje Eurobarometara. Većina građana EU smatra da korupcija postoji i na lokalnom i nacionalnom nivou, da su presude u slučajevima korupcije blage, kao i da ne postoji dovoljni nadzor nad finansiranjem političkih stranaka. Procjenjuje se da zbog korupcije EU godišnje gubi 120 milijardi eura. Grci su na vrhu liste po uvjerenju da korupcija predstavlja problem u njihovoj zemlji.To smatra čak 98% Grka. Iza Grčke su Portugal i Kipar, u kojima je po 97% ispitanika procijenilo da je u njihovim zemljama visok stepen korupcije. Na začelju liste su Danska, u kojoj je 19% ispitanika ocijenilo da u njihovoj zemlji ima korupcije, Luksemburg i Holandija sa po 34% i Finska sa 36%.

Agencija za nacionalnu bezbijednost (ANB) i mjere tajnog nadzora – ima li kontrole?

Previše prostora za zloupotrebe

Dina Bajramspahić

Autorka je saradnica na projektima u Institutu Alternativa

Državi su neophodne efikasne obavještajne i bezbjednosne službe sa posebnim ovlašćenjima kako bi se zaštitila od prijetnji svojoj nacionalnoj bezbjednosti, i bila djelotvornija u borbi protiv organizovanog kriminala. Mjere tajnog nadzora (MTN) joj omogućavaju preventivno djelovanje, rano otkrivanje i otklanjanje raznih oblika prijetnji. Ipak, osim što su instrument zaštite, one su i poluga moći države podložna zloupotrebi. Takvim zloupotrebama nanosi se ozbiljna šteta glavnim vrijednostima demokratskog društva zbog čega je potrebno vršiti stalnu kontrolu i razvijati mehanizme nadzora nad primjenom.

Pod mjerama tajnog nadzora koje primjenjuje Agencija za nacionalnu bezbjednost (ANB) tretiraju se one mjere tajnog prikupljanja podataka za koje je potreban viši stepen autorizacije, odnosno: 1. *nadzor nad elektronskim komunikacijama i poštanskim pošiljkama* koji odobrava predsjednik Višeg suda; i 2. *nadzor unutrašnjosti objekta, zatvorenih prostora i predmeta uz korišćenje tehničkih sredstava*, koji odobrava Vijeće sudija Vrhovnog suda. Mjere se primjenjuju kada postoje osnovi sumnje da je ugrožena nacionalna bezbjednost. U periodu od 2005. do 2009. pod MTN koje sprovodi ANB je bilo 324 građanina Crne Gore, dok je taj isti podatak za posljednje tri godine pod oznakom "tajno" jer bi se njegovim objelodanjivanjem navodno ugrozila nacionalna bezbjednost. Iako predviđene kao izuzetak kad druge mjere ne daju rezultate, MTN se primjenjuju značajno češće od ostalih mjera, npr. od praćenja i osmatranja u 2008, čak pet puta češće, što ukazuje na potrebu da se valjano objasne razlozi takve prakse. Zakonom o Agenciji za nacionalnu bezbjednost nije precizno definisano što sve *nadzor nad elektronskim komunikacijama* obuhvata pa nije jasno da li isti uključuje i uvid u listinge i IP adrese internet korisnika, utvrđivanje lokacije korisnika, preuzimanje podataka sa baznih stanica – koji se moraju odobravati isključivo sudskom odlukom, kao i kada je u pitanju uvid u samu sadržinu elektronskih komunikacija. Ovakva nepreciznost ostavlja prostora ANB za slobodno tumačenje i arbitrarnu primjenu mjere pa se ovo pitanje mora pravno preciznije regulisati.

Iako predviđene kao izuzetak kad druge mjere ne daju rezultate, MTN se primjenjuju značajno češće od ostalih mjera, npr. od praćenja i osmatranja u 2008, čak pet puta češće.

Zabrinjava i izostanak zakonom propisane procedure i prakse uništavanja podataka o ličnosti u slučajevima kada nije utvrđen osnov za nastavak primjene MTN nad licem koje je bilo predmet mjera. Obaveznost postojanja takve prakse proizilazi iz presuda Evropskog suda za ljudska prava kojima je određeno da čuvanje ličnih podaka u tajnim dosijeima predstavlja narušavanje prava na poštovanje privatnog

života. To znači da se nakon primjene mjera mora uništiti onaj dio materijala koji se ne odnosi na razloge zbog kojih su mjere preduzete i druge vrste ličnih podataka koji nijesu bezbjednosnog karaktera, dok bi se ostatak čuvao u registrima ANB, i po isteku zakonskog roka arhivirao. Sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava takođe određuje da lice ima pravo da bude obaviješteno da su nad njim primjenjene MTN i da se upozna sa rezultatima mjere. Cilj je pružiti mogućnost građaninu da iskoristi svoje pravo na pravni lijek, ali se radi i o obliku odgovornosti institucije za ono što je primjenila. Podatak o broju crnogorskih građana i građanki koji su na svoj zahtjev iskoristili ovo svoje pravo je nedostupan. Cilj vršenja nadzora nije samo utvrditi zloupotrebu, za koju očito postoji veliki prostor, već ocjeniti i rezultate koji se primjenom MTN postižu budući da se primjenom mjera povrijeđuje pravo na privatnost ne samo onog lica koje je bilo pod MTN već i brojnih lica koja su sa njim bila u komunikaciji. Tri su sistemska nivoa kontrole nad primjenom mjera: sudska, unutrašnja i parlamentarna.

Sudska kontrola je svedena na odobravanje mjera i nema značajniju ulogu u ocjeni zakonitosti primjene mjera. Unutrašnja kontrola ANB nema poziciju koja bi joj omogućila efikasan i nezavistan nadzor. To se prepoznaje i u činjenici da generalni inspektor ANB koji vrši untrašnju kontrolu nikada nije utvrdio nezakonitu primjenu MTN ili drugi oblik zloupotrebe. Podaci o izvršenim kontrolama generalnog inspektora su neopravdano nedostupni.

Parlamentarni nadzor nad primjenom MTN daje slabe rezultate. Percepcija javnosti crnogorskog društva je da ANB koristi ove mjere za nadzor nad oponentima vlasti a takve ocjene se mogu često čuti i od predstavnika opozicije u crnogorskom parlamentu. Polazeći od toga bilo bi racionalno očekivati kontinuirane inicijative za vršenjem nadzora, koje, međutim, izostaju. Nadležni Odbor za bezbjednost i odbranu iako ima na raspolaganju određene zakonske mehanizme za vršenje nadzora nad primjenom mjera - rijetko ih koristi. U periodu od 2006. do 2011. Odbor je realizovao samo jednu posjetu ANB-u i sa tim povezano na zahtjev dobio jedan poseban izvještaj o primjeni MTN za period 2008/09. Odbor jednom godišnje razmatra Izvještaj o radu ANB, ali su podaci o MTN u izvještajima sporadični i nepotpuni, a bez detaljnih informacija je nemoguće dati bilo kakvu ocjenu o rezultatima koje je primjena mjera dala. Poređenja radi, Slovenačka obavještajna agencija (SOVA) dostavlja parlamentarnom radnom tijelu detaljan izvještaj o MTN čiji je sadržaj zakonom propisan svaka 4 mjeseca, ali i dodatno ukoliko se zatraži. Odbor je razmotrio i odbio inicijativu grupe opozicionih poslanika za kontrolnim saslušanjem direktora ANB. U 2011. nije vršen nadzor nad MTN. Domet postojećih parlamentarnih mehanizama za nadzor je ograničen i potrebno je unaprijediti ih i češće primjenjivati. Važno je i zakonski obavezati Vrhovni sud na dostavljanje informacija o odobrenim mjerama Odboru jer su neophodne za kvalitetan parlamentarni nadzor nad ANB. Dostupnost podataka o MTN je veoma ograničena. Potrebno je ustanoviti politiku slobodnog pristupa onim informacijama u vezi sa mjerama tajnog nadzora kojima se ne ugrožava nacionalna bezbjednost i podići nivo transparentnosti rada ANB. Registri ANB su odredbom Zakona o ANB proglašeni tajnim, pa ANB pohranjuje čak i ona dokumenta i informacije kojima se ne ugrožava nacionalna bezbjednost u registe i time im zakonito, ali neopravdano, onemogućava pristup. Informisanje javnosti o obimu primjene MTN može pomoći generisanju konstruktivnog dijaloga o ovom pitanju.

Potrebno je ustanoviti politiku slobodnog pristupa onim informacijama u vezi sa mjerama tajnog nadzora kojima se ne ugrožava nacionalna bezbjednost i podići nivo transparentnosti rada ANB. Registri ANB su odredbom Zakona o ANB proglašeni tajnim, pa ANB pohranjuje čak i ona dokumenta i informacije kojima se ne ugražava nacionalna bezbjednost u registe i time im zakonito, ali neopravnodano, onemogućava pristup.

Žudnja za Evropom

Radoš Mušović

Autor je na specijalističkim studijama novinarstva na Fakultetu političkih nauka i volonter u Centru za građansko obrazovanje (CGO).

U intervjuu za Süddeutsche Zeitung-u na pitanje o tome koju grupu instrumenata Njemačka vodi u velikom evropskom orkestru, **Angela Merkel** odgovorila je „*Čini mi se da u evropskom orkestru nema podjele na one koji sviraju nježne tonove i one koji duvaju u trombon, već je svaki narod u svakoj grupi instrumenata podjednako zastupljen*."

Zbog kulturnog i političkog modela koji propagira EU, integracija zemalja zapadnog Balkana nema alternativu. Iscrpljene tranzicijom koja nikako da završi, ove zemlje, među kojima je i Crna Gora, kubure sa problemima kao što su organizovani kriminal i korupcija. Ti problemi predstavljaju rak-ranu crnogorskog društva, jer institucije sistema još uvijek nijesu dokazale da mogu da se uhvate u koštac sa ovim pojavama. Takođe, kao posljedica tranzicije, pravo glasa u očima građana je obesmišljeno, jer oni misle da ne mogu uticati na političke elite u zemlji. Jasna politička apatija doprinosi razvitku sistema gdje političari, razne kriminalne grupe i tajkuni profitiraju. Sa druge strane 99% građana, se suočava sa finansijskim kolapsom.

Ali građani, što i razna istraživanja dokazuju, izlaz iz ovakvog stanja vide u nastavku integracija. To se može objasniti na nekoliko načina. Najočigledniji je vjera u demokratske institucije EU koje bi donekle mogle da donesu promjene i njihovu sposobnost da vrše pritisak na sve grane vlasti da bolje rade svoj posao. Moguće je reći da u nedostatku aktivnog građanskog duha, EU predstavlja interese građana. Koliko god to čudno zvučalo, u tranzicionim društvima poput našeg, ponekad više sluha i senzibilnosti za probleme građana imaju tijela EU nego naše vlade. Još jedan od razloga zašto su mi kao pojedincu bitne integracije Crne Gore je to što one pružaju mogućnost promjene društvene klime. Veoma je frustrirajuće, posebno za mlađe generacije, živjeti u tako tradicionalnoj i patrijahalnoj sredini koja zbog svojih strogih i konzervativnih pravila i običaja guši želje, a često i prava pojedinaca. Zato i osjećamo takvu odbojnost prema različitostima i ljudima koji nijesu kao mi. Poenta promjena je omogućavanje građanima boljeg i kvalitetnijeg života, ali i mijenjanje navika koje nam je kulturna i politička izolacija od civilizovanog svijeta, donijela. Koliko god veliki bili problemi u kojima se Evropa nalazi, sama ideja zajedničkog suživota na ovom tlu nema alternative. Kriza eurozone, nedostatak evropskog identiteta i politička neravnoteža medju državama članicama su teme sa kojima se političari moraju suočiti. Osjećaj pripadanja Evropi se razvija ne samo u zemljama EU, već i zemljama kandidatima. Ako bismo gradili EU samo na tom osjećaju, siguran sam da bi brzo došli do rješenja sadašnjih problema.

U istom intervjuu sa početka teksta na pitanje da li joj je blizak emotivni pojam žudnje za Evropom (Desir de l'Europe) koji je nastao u Francuskoj, Merkel je odgovorila da je patila 35 godina čekajući da zid padne, jer je osjećala da je odvojena od ostatka kontinenta, od zapada, od civilizovanog svijeta. Pronalazim se u ovoj izjavi, jer već 22 godine čekam da padne nevidljivi zid, koji nas odvaja od prave demokratije, poštovanja ljudskih prava, slobode izražavanja i na kraju od boljeg života. Koliko god po partijskoj ideologiji Merkelova bila daleka od mojih razmišljanja, citiraću je još jednom za kraj: „*Evropa (je) naša sreća – sreća koju moramo očuvati*."

Kako obnoviti model evropskog rasta

EU da se ugleda na Azijate

Evropa će morati da napravi velike rezove na tržištu rada i u organizaciji državnog aparata zbog nepovoljnih demografskih trendova i budžetskih deficita koji se ne smanjuju, navodi se u izveštaju Svjetske banke "Zlatni rast: obnavljanje sjaja evropskog ekonomskog modela". Državni aparat je preglomazan, u većini zemalja neefikasan i troši daleko više nego konkurentski u SAD ili Japanu. Zbog toga, fiskalna konsolidacija treba da bude prvi prioritet EU u narednih 10 godina, a kontrola javne potrošnje u uslovima sve bržeg starenja stanovništva biće imperativ u politici narednih 20 godina. Zapadna i južna Evropa moraju da unaprijede poslovni ambijent, a istočna da se pozabavi i pitanjem infrastrukture. U odnosu na SAD, Kinu, Tajvan i Koreju, Evropa zaostaje u djelatnostima kao što su internet, biotehnologija, kompjuterski softver, medicinska oprema. Sa druge strane, Evropa je bolja u industriji, elektronskoj opremi, telekomunikacijama, autoindustriji i proizvodnji robe za ličnu potrošnju.

Međutim, ono što treba najviše da brine Evropu je kontinuirani pad produktivnosti. S obzirom na globalni karakter azijskih preduzeća, evropska preduzeća će u narednih nekoliko decenija morati da promijene mjesto i tip proizvodnje, navodi se u izvještaju. Za sada, podaci pokazuju da su firme u Evropi stabilan faktor rasta evropske ekonomije. "Evropa mora da prilagodi svoj ekonomski model, ne da odustaje od njega", rekao je **Philippe Le Houerou**, potpredsjednik Svjetske banke za Evropu i centralnu Aziju. Evropa će morati da napravi velike izmjene kako bi vlade i tržište rada bolje funkcionisali, kao i reforme koje će ojačati inovacije i rast produktivnosti u preduzećima.

Vlade u EU mnogo troše

U suočavanju sa državnom potrošnjom i deficitima, razumno je zapitati se da li su vlade u Evropi suviše velike i da li mnogo troše. Države u Evropi troše 7 do 10 % BDP više nego zemlje sa sličnim nivoom prihoda po stanovniku. Npr. zapadnoevropske vlade troše 10% BDP više nego SAD, Kanada, Austrija i Japan. Evropske vlade moraće da postanu efikasnje ili da manje troše.

Kako bi se obnovio evropski model rasta, izvještaj predlaže tri seta mjera: prvi se odnosi na mjere koje će dozvoliti siromašnijim zemljama da povećaju prihode. Drugi na obnavljanje "brenda Evrope", a treći paket mjera se odnosi na oživljavanje Evrope kao mjesta sa najkvalitetnijim životom. U izvještaju se ocjenjuje da su trgovina i finansijske integracije dva najjača atributa ekonomskog modela EU. Prema izvještaju, neophodna prilagođavanja u ovom segmentu su bolje upravljanje finansijskim tokovima, brža ekspanzija modernijeg sistema trgovine i veća mobilnost radnika. Izvještaj utvrđuje da će očuvanje globalnog brenda Evrope biti nešto teži proces, ali moguć. Preduzećima u sjevernoj Evropi i članicama EFTA zone slobodne trgovine, koja su već među najinovativnijima u Evropi, treba omogućiti pun pristup tržištima u ostatku Evrope. Vlade u južnoj i istočnoj Evropi moraće da unaprijede poslovnu klimu, a velike kontinentalne zemlje, prije svega Njemačka i Francuska, moraće preduzećima da daju više ekonomskih sloboda, kako bi se takmičili sa sjevernom Amerikom i istočnom Azijom. Od SAD bi Evropa mogla da nauči kako se naučna otkrića koriste u komercijalne svrhe, kao i da od svojih univerziteta napravi magnete za najbolje i najpametnije studente.Računice pokazuju da

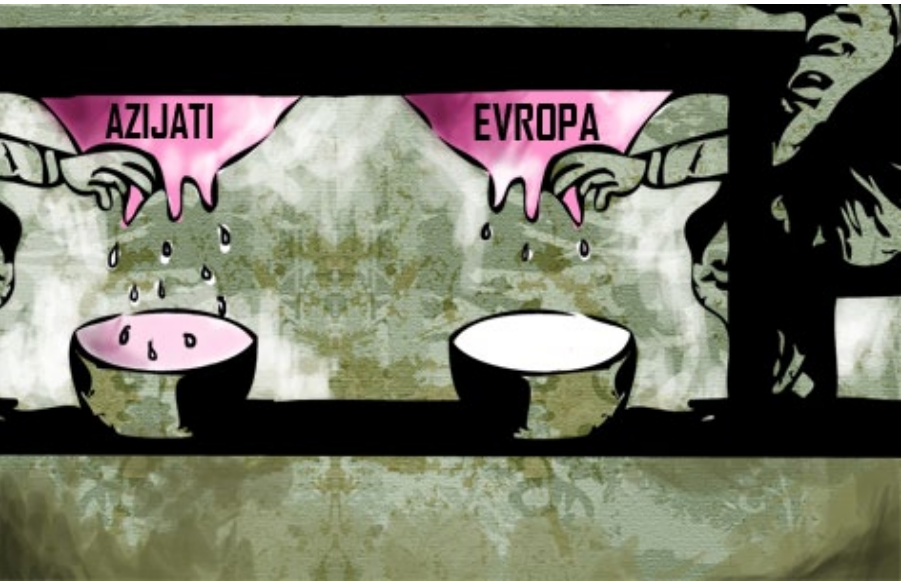

zemlje zapadne Evrope moraju da smanje javni dug na 60% BDP do 2030. Veće prilagođavanje biće potrebno u zemljama kandidatima i zemljama iz istočnog bloka jer u mnogima nije ni započela reforma socijalnog i penzionog sistema.

Veza javne potrošnje i starenja nacija ogleda se u činjenici da će u budućnosti sve više novca odlaziti za zdravstveno osiguranje najstarijih sugrađana zbog čega bi, u slučaju izostanka ozbiljne penzione reforme, deficiti u narednih 20 godina mogao da naraste za 3% BDP-a. Zemlje koje danas troše 10% BDP-a na penziono i zdravstveno, rizikuju da u budućnosti smanje davanja za obrazovanje, infrastrukturu i inovacije. Zemlje kao što su Srbija i Ukrajina, koje već troše više od 15% BDP-a na socijalnu zaštitu, rizikuju da ugroze blagostanje budućih generacija. Evropa će morati da radi na mnogo frontova da bi se izborila sa manjkovima na tržištu rada. Moraće da poveća konkurentnost radnih mjesta, da poboljša mobilnost radne snage, da utvrdi kako su povezani rad i blagostanje, i da razmisli o izmjeni politike migracija. Evropski model rada obezbjeđuje veću sigurnost prihoda nego bilo koji drugi sistem u svijetu. Međutim, od 1980-tih, milioni Azijata su ušli na globalno tržište rada, a Evropljani rade sve manje u toku svog životnog vijeka. U izvještaju se navodi da se to mora promijeniti i da reforma penzijskog sistema mora da bude prioritet. Autori predlažu da bi Evropljani trebalo da se ugledaju na azijske narode koji rade duže. Nakon rasta 90-ih, Evropa se u protekloj dekadi suočila sa padom produktivnosti. Jaz u produktivnosti između Evrope i SAD je danas dvaput veći nego što je bio sredinom 90-ih. Preduzeća u južnoj Evropi su manje produktivna. Da bi postali konkurentni, produktivnost je trebalo da raste 3-4% svake godine od 2000. Umjesto toga, svake godine je padala za jedan procenat.Autori izvještaja ukazuju i na oscilirajući trend otvaranja novih radnih mjesta. Ističu da trend nije bio pozitivan u svim dijelovima Unije. Za razliku od skandinavskih zemalja, kontinentalnih članica kao što su Njemačka i Austrija, i kasnije baltičkih, južni dio Evrope, nije imao povoljan trend. Od 2002. do 2008. otvarala su se radna mesta, ali uglavnom u građevinskom sektoru i manje produktivnim preduzećima kao što su mikropreduzeća i porodične firme. Razlog najvjerovatnije leži u preduzetničkom karakteru privrede Italije, Grčke, Španije i Portugalije u kojima dominiraju male firme što nije povoljan ambijent za velika tržišta. Zbog toga i ne iznenađuje što je krupan kapital iz zapadne Evrope nakon pada komunizma išao na istok, a ne na jug.

U poređenju sa SAD, Evropa zaostaje za američkim kontinentom u primjeni novih tehnologija. Zapadne zemlje koje su dostigle ili premašile američki nivo fizičkog, ljudskog i finansijskog kapitala, zbog deficita u inovacijama, istraživanju i razvoju ne mogu da ostvare brži rast. Jug EU je još sporiji u usvajanju novih tehnologija.

Izvor: EurActiv.rs

Nove članice iskoristile šansu

U posljednje dvije decenije, nove članice su iskoristile šansu koju su dobile integrisanjem u zapadnu ekonomiju. Zemlje kandidati su se uključile na zapadno tržište proteklih 10 godina kroz trgovinu i tradicionane usluge, kao što su transport i saobraćaj. To je dobro došlo i zapadnoj Evropi jer su preduzeća kao što su Fiat, Reno i Folksvagen postala efikasnija i sofisticiranija, a u tom pogledu unaprijedile i svoja preduzeća u istočnoj Evropi, kao što su Dačija i Škoda.

Što je pokazalo istraživanje CGO i LGBT Forum Progres o sklonosti građana i građanki Crne Gore diskriminatornom ponašanju

Najugroženije osobe sa invaliditetom i LGBT

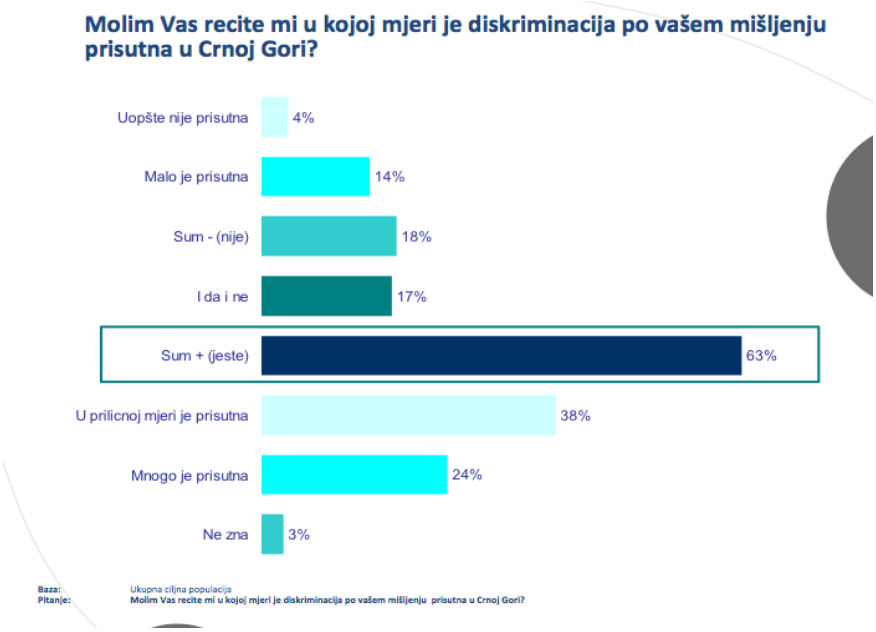

Većina građana – 63%, smatra da u Crnoj Gori ima diskriminacije, a LGBT osobe su izdvojene kao druga najugroženija grupa, nakon osoba sa invaliditetom. To su pokazali rezultati istraživanja javnog mnjenja o sklonosti građana i građanki Crne Gore diskriminativnom ponašanju, prije svega homofobiji, koje je uradio Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa LGBT Forum Progres, a uz podršku Kanadske ambasade, kroz projekat "U redu je biti drugačiji". Istraživanje je sprovedeno od 31. januara do 2. februara na slučajnom uzorku, telefonskim putem, na 803 punoljetna ispitanika, uz pomoć agencije Ipsos. Jedan od razloga za ovo istraživanje je to što pozicija manjina i manjinskih opredjeljenja, uključujući i seksualne manjinske grupe, odnosno LGBT populaciju, predstavljaju svojevrsni test demokratičnosti za društva sa jakim nabojima tradicionalizma i autoritarnosti u koja spadaju Crna Gora i zemlje regiona, navode u ovim organizacijama. Pored osoba sa invaliditetom koju 16% populacije spontano navodi kao najugroženiju, ugroženim se smatraju još i pripadnici seksualnih manjina/LGBT(12%), Romi (11%), nacionalne manjine (8%) i žene (5%). Najveći procenat građana i građanki diskriminaciju definiše kao ugrožavanje/uskraćivanje prava - 16% ovu asocijaciju iznosi kao prvi, a 18% kao jedan od odgovora. Ugrožavanje/uskraćivanje prava češće su spominjali građani i građanke sa srednjim i višim ili visokim obrazovanjem. Omalovažavanje, ponižavanje je pojedinačno druga najvažnija asocijacija (10%), dok se na trećem mjestu nalazi shvatanje diskriminacije kao odbacivanje, isključivanje iz zajednice (7%).

> Većina populacije Crne Gore vjeruje da je homoseksualnost bolest. Sa ovom tvrdnjom se slaže 60% građana, a protivi joj se 32%.

Velika većina stanovnika/ca Crne Gore deklarativno ne opravdava uskraćivanje prava. Kako je pokazalo istraživanje, njih 86% smatra da nikada nije opravdano nekome uskratiti neko pravo, dok svaki deseti smatra da postoje okolnosti u kojima je uskraćivanje prava opravdano. Obrazovanje se pokazalo kao faktor koji utiče na stav o diskriminaciji – osobe sa nižim obrazovanjem u 18% slučajeva smatraju da se uskraćivanje prava u izvjesnim okolnostima može opravdatiu. Istraživanje je dalje ukazalo da većina stanovništva za homoseksualce vezuje asocijacije sa negativnim konotacijama: ne podržavam, ne sviđa mi se, protivim se - 13%, nešto grozno, izaziva gađenje/užasno - 11%, neprirodno, nije normalno - 8%, bolest, bolesne osobe - 7%, iako je pravo na lično opredjeljenje najčešća asocijacija koju građani i građanke imaju na LGBT osobe (17%). Većina populacije Crne Gore, po istraživanju, vjeruje da je homoseksualnost bolest. Sa ovom tvrdnjom se slaže 60% građana, a protivi joj se 32%. Žene i osobe sa višim i visokim obrazovanjem značajno češće smatraju da homoseksualnost nije bolest, dok su osobe sa osnovnim i nižim obrazovanjem, i oni koji žive na sjeverozapadu sklonije da tvrde da homoseksualnost predstavlja poremećaj. Pozitivno je što je većina građana i građanki otvorena za edukaciju o ovoj temi, pa čak 74% ne bi imalo ništa protiv da im dijete u školi prisustvuje predavanjima u kojima se o homoseksualnosti govori sa naučnog aspekta. Kada je u pitanju pravo na javno ispoljavanje seksualnosti, stavovi građana i

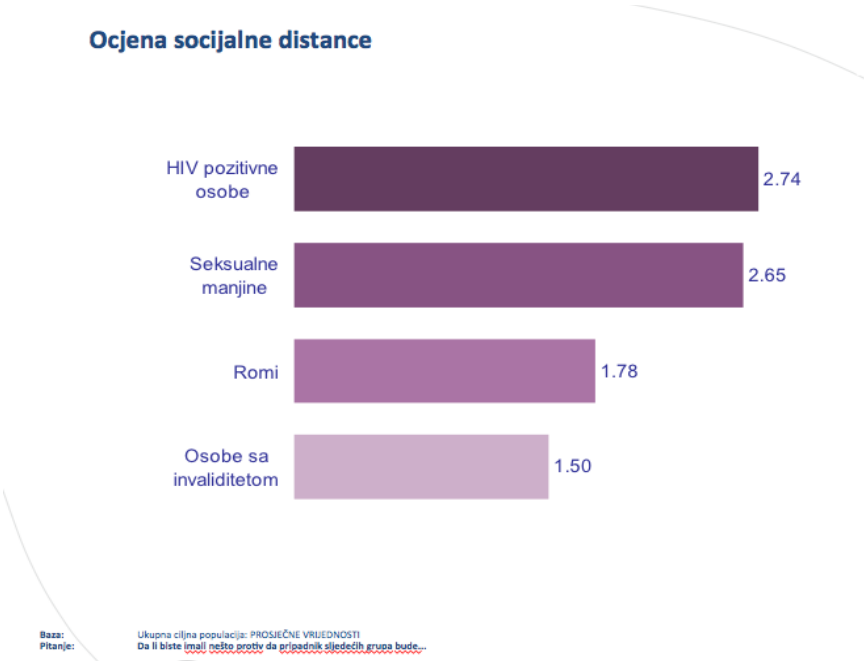

građanki Crne Gore su prilično podijeljeni. Nešto malo više od polovine stanovnika (52%) misli da osobe sa drugačijom seksualnom orijentacijom imaju pravo da javno izražavaju svoju seksualnost, dok se 45% protivi javnom grljenju i ljubljenju istopolnih parova. Građani i građanke nijesu pokazali značajne razlike kada je u pitanju osjećaj ugroženosti koji izaziva javno ispoljavanje seksualnosti dva muškarca i dvije žene – dva muškarca izazivaju osjećaj ugroženosti kod 36%, a dvije žene kod 34% populacije. Građani i građanke Crne Gore iskazuju veliku socijalnu distancu prema LGBT osobama.

> Gotovo trećina populacije prestala bi da glasa za političku stranku koju trenutno podržava, kada bi ona počela da govori o pravima homoseksualaca.

Najmanju socijalnu distancu stanovnici osjećaju prema osobama sa invaliditetom (prosjek 1,50), zatim Romima (1,78) i seksualnim manjinama (2,65). Najveća socijalna distanca se osjeća prema HIV pozitivnim osobama (2,74). Tako 72% građana i građanki ne bi imalo ništa protiv da im LGBT osoba bude komšija. Ta podrška opada kada je u pitanju prihvatanje LGBT osoba kao prijatelja djece (46%). Najmanju podršku je dobio scenario u kojem se LGBT osobe prihvataju kao bračni partneri/partnerke nekoga iz uže porodice (17%). Većina građana i građanki ne negira postojanje homoseksualaca u Crnoj Gori. Samo 17% stanovništva se uglavnom ili u potpunosti slaže sa tvrdnjom da u Crnoj Gori homoseksualnost ne postoji, dok 77% ispitanika/ca ne dijeli to mišljenje. Homoseksualnost i prava LGBT osoba i dalje, za jedan značajan dio populacije, predstavljaju tabu temu u Crnoj Gori. Tome svjedoči podatak da bi gotovo trećina populacije prestala da glasa za političku stranku koju trenutno podržava, kada bi ona počela da govori o pravima homoseksualaca. Kod 57% građana podržavanje prava homoseksualaca ne bi uticalo na promjenu izbora stranke za koju glasaju. Iako nešto više od polovine građana (52%) ne smatra da su homoseksualci ugrožena grupa kojoj treba pomoći da ostvari svoja prava, radikalnije metode ponašanja prema LGBT osobama nemaju široku podršku u javnosti: 85% građana ne opravdava verbalno, a 92% fizičko nasilje prema ovoj populaciji. Sa tvrdnjom da će ulazak Crne Gore u EU dovesti u pitanje kulturu Crne Gore i ugroziti tradicionalne vrijednosti ne slaže se 61% građana, a 79% njih se ne slaže sa stavom da brakovi između pripadnika različitih nacionalnosti predstavljaju opasnost po nacionalni integritet.

SLIJEPO SLIJEDITI VOĐU

U kontekst odnosa prema homoseksulanosti stavljeni su tradicionalizam, autoritarnost i nacionalizam, koji su testirani kroz (ne)slaganja sa iznijetim vrijednosnim tvrdnjama.

Istraživanje je pokazalo da je crnogorsko društvo još dominantno autoritarno, jer se 81% složilo sa tvrdnjom o vođi kojeg treba slijediti!

Takođe, prema izjavama ispitanika, njih četiri petine se mogu svrstati u tradicionaliste, dok je modernista 4 puta manje. To ukazuje i da širi kontekst raširene sklonosti diskriminaciji različitih, prije svega homofobiji, predstavlja dominantni tradicionalizam, posebno njegovi dijelovi vezani za tradicionalno poimanje porodice i rodnih uloga (79% se uglavnom i u potpunosti slaže da je najvažnija uloga žene u društvu da bude dobra supruga i majka).

Pozitivan ishod referenduma u Hrvatskoj neće puno uticati na evropska stremljenja država zapadnog Balkana

U zapećku loših iskustava, krize i zamora od proširenja

Da li će pozitivan ishod referenduma u Hrvatskoj o njenom članstvu u EU pojačati entuzijazam u ostalim zemljama zapadnog Balkana za evropske integracije, a koji je u naglom padu nakon izbijanja krize u eurozoni? Pesimisti smatraju da će nakon ulaska Hrvatske, na neki način biti spuštena „gvozdena zavjesa“, odnosno da neće biti prijema novih zemalja za duže vrijeme. Ima procjena i da će EU nakon negativnih primjera sa Grčkom, Bugarskom i Rumunijom, „podići ljestvicu“, odnosno zaoštriti uslove. Takođe, da li bi uprkos najave nedvosmislene podrške ostalim zemljama, Hrvatska ipak mogla da zaošti svoju poziciju oko neriješenih bilateralnih pitanja, kao što je to Slovenija činila prije nekoliko godina u sporu oko granice sa Hrvatskom. Hrvatski političari, privrednici, a i većina građana, ističu da je to u interesu i same Hrvatske da, i nakon ulaska u EU, nastaviti pružati svu tehničku i političku podršku svojim susjedima na jugoistoku Evrope, da se i oni što prije pridruže EU. „Ne mislim da će ulazak Hrvatske u EU neposredno uticati na pregovore ostalih balkanskih zemalja ili uslove koji će im biti postavljeni“, ocijenio je **Hrant Kostanyan** iz Centra za studije evropske politike (CEPS).

> EU će mnogo pažljivije nadgledati stanje u pojedinim oblastima, smatrajući da nije bila dovoljno obazriva u prošlosti kada je riječ o zemljama koje su već primljene. To ne znači da će EU podići ljestvicu, već da će pooštriti kontrolu, ocjenjuje ekspertkinja u Centru za evropsku politiku (EPC) Rosa Balfour.

Ekspertkinja u Centru za evropsku politiku (EPC) **Rosa Balfour** smatra da ulazak Hrvatske, u principu, ima pozitivan efekat po ostale balkanske zemlje, ali da postoje sumnje da EU želi da zaustavi proširenje nakon ulaska Hrvatske. Te sumnje, dodaje ona, nijesu novijeg datuma, već kolaju nekoliko godina, a sa druge strane EU možda nije tako interesantna i privlačna za balkanske zemlje kao što je bila ranije.

„No, ako se analizira važniji, opipljiviji strateški izbor – kako balkanskih zemalja tako i EU – onda je generalni smjer nastavak proširenja. Problem je, naravno, kako i kada. Što se tiče vremenske dinamike, može se očekivati usporavanje evropskih integracija u bliskoj budućnosti. Nijesu u pitanju samo problemi sa kojima se suočavaju balkanske zemlje, a koje Hrvatska nije imala – na primjer, teškoće u rješavanju statusa pojedinih teritorija, zatim borba protiv organizovanog kriminala, ili funkcionisanja državne administracije. Tome treba dodati da će EU mnogo pažljivije nadgledati stanje u pojedinim oblastima, smatrajući da nije bila dovoljno obazriva u prošlosti kada je riječ o zemljama koje su već primljene. Mislim prije svega na korupciju, vladavinu zakona, javnu administraciju, pravosudne reforme, opšte stanje ljudskih prava, odnose sa susjedima i, naravno, rješavanja kosovskog pitanja. To ne znači da će EU podići ljestvicu, odnosno uvesti nove kriterijume, već da će pooštriti kontrolu, tako da će ispunjavanje tih uslova biti teže“, ocjenjuje Balfour.

I Kostanyan se slaže sa Balfourovom. On kaže da se, kada se govori o zamoru EU od proširenja, to ne odnosi na ulazak preostalih balkanskih zemalja. „One su veoma male i Unija može lako da ih primi. Dakle, nije riječ o zamoru od proširenja već, prije svega, o ispunjavanju neophodnih kriterijuma za ulazak u EU“, naglašava Kostanyan. Balfour smatra da će EU ostati privržena proširenju na zapadni Balkan: „Teško je predvidjeti kada će balkanske zemlje ući u EU. Kako sada stvari stoje, mislim da je raspoloženje među članicama da se Srbiji odobri status kandidata. Takođe, može se očekivati otvaranje pregovora sa Crnom Gorom. Međutim, nakon tih početnih koraka, veoma je nezahvalno predviđati kada će ove i ostale balkanske zemlje ući u EU. Proces će biti težak i neizvjestan“, kaže Balfour. Ona napominje da, dugoročno gledano, balkanske zemlje nemaju mnogo opcija. „Pominju se kao alternative jačanje veza sa Rusijom, Turskom i nekim drugim zemljama. Međutim, nijedna opcija ne omogućava nivo bezbjednosti i stabilnosti kao EU. Takođe, ulazak u EU ne znači prekid njihovih odnosa sa Rusijom i Turskom. To nije ili-ili situacija. Balkan je okružen EU. Dakle, geografija nameće tu stratešku orijentaciju. Kada je riječ o poziciji EU, bez obzira na sve teškoće sa kojima se sada suočava, pogotovo pojedine njene članice – ostaje privržena nastavku proširenja. Ona je to obećala, ako ne ispuni to će imati negativne posljedice po njen kredibilitet. Dok god EU bude funkcionalna, biće privržena ispunjavanju tog cilja“, navodi Balfour. Spekulise se i da je članstvo Hrvatske u EU olakšano time što je ona postala kandidat i otišla prilično daleko u pregovorima prije izbijanja globalne ekonomske krize, kao i činjenicom da je imala podršku hrišćansko-demokratskih partija u EU. „Potrebna je jednoglasna podrška svih članica EU za prijem novih zemalja. Stoga, ne mislim da podrška jedne partija koja ima uticaj u nekim članicama Unije, može da bude presudna jer nije na vlasti u svim zemljama“, ocjenjuje Kostanyan. Nakon izbijanja dramatične ekonomske krize u euro-zoni, a prije svega susjednoj Grčkoj, mnogi na Balkanu su počeli da gube vjeru da EU može riješiti probleme njihovih zemalja. Da li to osjećanje razočarenja mogu iskoristiti nacionalističke i populističke snage koje se protive članstvu u Uniji. „Ako ljudi na Balkanu ne gledaju na EU kao rješenje svih njihovih problema, to je, u stvari, pozitivan i zdrav pristup. Ako je rasprostranjena korupcija, to znači da domaće političke elite nijesu u potpunosti preuzele odgovornost za svoje djelovanje, da usvojene zakone ne primjenjuju dosljedno. Dakle, politički lideri na Balkanu snose odgovornost za stanje u svojim zemljama. Naravno, da je kriza sa kojom se sada suočava EU ozbiljan udar njenom imidžu. Istovremeno, to znači da vladajuće klase na Balkanu treba da preuzmu odgovornost za stanje svojih finansija, transparentnost i druga pitanja. To je, takođe, dio jačanja njihovih demokratija“, zaključuje Balfour.

Izvor: Radio Slobodna Evropa

Šta ako na sljedećim izborima u hrvatskoj pobijede nacionalisti

Spekuliše se, takođe, da bi Hrvatska umesto podrške ostalim zemljama mogla da zaoštri svoju poziciju oko nerešenih bilateralnih pitanja, kao što je to Slovenija učinila prije nekoliko godina u sporu oko granice sa Hrvatskom:

„Predsjednik Hrvatske je nedvosmisleno predočio da ostaje privržen pomirenju i regionalnoj saradnji, što EU pozdravlja. Naravno, zavisi i ko će pobijediti na sledećim parlamentarnim izborima u Hrvatskoj i formirati vladu. Vidimo negativne promene i u zemljama koje su članice EU od 2004. godine kojima se udaljavaju od evropskih vrednosti. To se čak dešava i u starim članicama evropskog bloka, pa je moguće i u Hrvatskoj. Međutim, EU vrši pritisak na Hrvatsku da nastavi pozitivan angažman u regionalnoj saradnji. Naravno, ako na sledećim izborima dođu na vlast nacionalisti, ona Zagreb može promeniti politiku prema Srbiji i Bosni“, kaže Balfor.

Kostanjan kaže da je teško predvidjeti da li će nova članica, čim uđe u Uniju, početi da lobira za druge, ili da će iskoristi svoju poziciju za ucjenjivanje drugih. „Prerano je o tome govoriti i to bi bile rđave spekulacije“, smatra Kostanjan.

Što bi trebalo znati prije odluke u ulasku u Evropsku uniju

EU za građane

Direktive, uredbe, aquis communitare, Savjet EU, poglavlja, screening, …Koliko građana Crne Gore, ali i većine država koje pretenduju da postanu članice EU ili onih koji su u EU, razumiju ili poznaju ovu terminologiju?

Suštinski, za život su bitna potpuno druga pitanja od poznavanja uglavnom nezaobilaznih birokratskih termina, kao ona o uslovima rada u EU, cijenama, veličini voća, vozačkim dozvolama, školama,... Zbog toga Evropski puls objavljuje odgovore na pitanja bitna za svakodnevni život, a koja bi građanima Crne Gore trebala da približe Uniju.

Kako kupiti automobil u drugoj državi članici i dovesti ga u matičnu državu?

Građani EU mogu slobodno da kupe automobil gdje god to žele unutar Unije i na njega neće platiti carinu. No, hoće li platiti PDV zavisi o tome jesu li ga kupili od privatne osobe ili ovlaštenog prodavca, te je li kupljen novi ili korišteni automobil. Ukoliko kupuju novi automobil, PDV će platiti u članici EU u kojoj ga registruju. Ukoliko kupuju korišteno vozilo od privatne osobe, neće platiti PDV. Ukoliko se polovni automobil kupuje od autorizovanog prodavača, PDV se plaća u toj državi, ali ne i u državi u kojoj se automobil registruje. Kupljeni automobil može se dovesti u matičnu državu s drugim registarskom i osiguranim automobilom ili putem specijaliziranih kompanija koje se time bave. Automobil se može i odvesti kući, no za to je potrebno valjano osiguranje i privremene registarske tablice, koje se mogu nabaviti u matičnoj zemlji ili u državi u kojoj je automobil kupljen. Potrebno je provjeriti vrijede li privremene tablice u svim zemljama kroz koje će se građanin EU odvesti kući.

> Da li ste li znali da oko 99% svih privrednih subjekata u EU-u čine mali i srednji preduzetnici, a oko 90% njih su kompanije koje imaju do 10 zapošljenih.

Koja je minimalna zarada u EU-u i važi li ona za čitavu Uniju?

U EU ne postoji univerzalni evropski model regulisanja minimalne zarade. Većina država je to pravo regulisala nacionalnim zakonodavstvom, dok se u Austriji, Kipru, Danskoj, Finskoj, Njemačkoj, Italiji i Švedskoj minimalna zarada tradicionalno vezuje uz kolektivni ugovor u pojedinoj branši. Mjesečna minimalna zarada (prije poreskih izdataka) varirala je od 123 eura u Bugarskoj do 1.758 eura u Luksemburgu (podatak za 2011).

Kako EU štiti ugrožene životinje?

Kako bi zaštitila biljne i životinjske vrste, EU je osnovala najveću koordiniranu mrežu područja očuvanja prirode na svijetu nazvanu Natura 2000, čije su članice sve zemlje EU. Područja zaštite proglašavaju se u skladu sa naučnim kriterijima ugroženosti, a na osnovu Direktive o staništima i Direktive o pticama, koje navode

preko 1000 ugroženih biljaka i životinja. Na tim područjima nije zabranjena ljudska aktivnost, ali ukoliko ona negativno utiče na zaštićeno područje traži se korekcija dijela projekta, primjera radi, promjena trase predložene ceste. Ako nema alternativnog rješenja, traži se odobrenje Evropske komisije, koja kontroliše zaštitu ekološke mreže. Zemlje poput Slovenije ili Španije proglasile su preko 35,5%, odnosno 27,2% svoje teritorije područjem ekološke mreže Natura 2000.

U EU-u je 2010. živjelo 32,5 miliona stranih državljana (6,5% ukupnog stanovništva), od čega je 12,3 miliona evropskih građana koji žive u nekoj drugoj državi članici.

Da li građani EU imaju pravo da znaju ko i u koje svrhe prikuplja njihove lične podatke?

Kada građanin EU rezerviše let, prijavljuje se za posao, koristi kreditnu karticu ili „surfuje " internetom, on otkriva svoje lične podatke. Direktiva o zaštiti ličnih podataka iz 1995. obavezuje sve države članice da u svoje nacionalno zakonodavstvo uključe zaštitu ličnih podataka. Ta direktiva sadrži i odredbe da država mora ustanoviti javnu bazu podataka svih onih koji se koriste ličnim podacima, kao i tijelo koje će nadzirati rad korisnika ličnih podataka. Ukoliko određena zemlja ne poštuje spomenutu direktivu, može biti tužena za nepoštovanje EU propisa.

Pod kojim uslovima se građani EU mogu trajno naseliti u drugoj državi članici EU u kojoj rade?

Ukoliko je građanin EU radio ili bio penzioner u nekoj drugoj zemlji duže od pet godina u kontinuitetu, automatski dobija pravo na stalno boravište. Tokom pet godina stalnog boravka, dozvoljeno je boraviti van godinu dana ako je riječ o trudnoći, ozbiljnoj bolesti, školovanju ili zapošljenju u drugoj zemlji. Izvan te zemlje može se boraviti i u slučaju vojne službe. Konstantni boravak podrazumijeva i boravak izvan te države manje od šest mjeseci godišnje.

Da li treba polagati dodatne ispite ukoliko se, primjera radi, osoba iz jedne zemlje članice EU želi zaposliti na istim poslovima u drugoj zemlji članici?

Da bi se u nekoj državi EU mogla zaposliti, osoba mora imati službeno priznate profesionalne kvalifikacije (obrazovanje i profesionalno iskustvo). Je li određena profesija u nekoj zemlji zakonski uređena moguće je provjeriti u bazi profesionalnih kvalifikacija na stranicama Opšte uprave za unutrašnje tržište i usluge Evropske komisije (Internal Market>Professional qualifi cations>Regulated profession database). U slučaju da zanimanje nije regulisano u zemlji u kojoj se traži posao, ono se, takođe, može obavljati pod istim uslovima kao i za građane te zemlje, uz saglasnost nadležnih vlasti.

Česta je pojava da su nazivi zanimanja u raznim članicama EU drugačije klasifikovani. Za dodatne informacije i preporuke preporučuje se kontaktiranje nacionalnih institucija koje se bave priznavanjem profesionalnih kvalifikacija u matičnoj državi i u državi željenog zapošljenja.

Izvor (publikacija "101 pitanje o uticaju EU na živote građana", zvanični sajt Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Hrvatske- www.mvpei.hr)

Evropa u mom gradu

Crna Gora u EU: "Što od toga imam JA, a što od toga ima moj GRAD"

Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa Centrom za monitoring (CEMI) iz Podgorice i Građanskim inicijativima (GI) iz Beograda, realizuje projekat "***Evropa u mom gradu***", podržan od strane Delegacije EU u Crnoj Gori.

Projekat „Evropa u mom gradu" ima za cilj jačanje kapaciteta i uloge lokalnih zajednica i organizacija civilnog društva u Crnoj Gori, radi uspostavljanja dugotrajnijeg i efikasnijeg doprinosa procesu EU integracija. Konkretnije, projekat teži povećanju stepena razumijevanja i podrške procesu pristupanja EU građana i građanki Crne Gore, kroz stvaranje uslova za njihovo kvalitetnije učešće u javnim debatama i kroz uspostavljanje platforme za saradnju između lokalnih samouprava, lokalnih organizacija civilnog društva i građana 9 crnogorskih opština: Podgorica, Nikšić, Cetinje, Ulcinj, Budva, Herceg Novi, Bijelo Polje, Pljevlja, Kolašin.

Jedna od aktivnosti projekta je i organizacija 18 javnih tribina u devet crnogorskih opština, u okviru kojih se obrađuju one teme ze koje su sami građani i građanke opština pokazali najveće interesovanje i mapirali ih kao teme o kojima bi željeli više da znaju, u smislu usklađenosti propisa i politika i njihove primjene sa standardima EU.

Osma u nizu javnih tribina održana je na Cetinju, 2.2.2012, na temu: Obrazovanje i omladinska politika u EU, u sali Skupštine Prijestonice

Na tribini su govorili: **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a, **Ana Nikolić**, zamjenica Gradonačelnika Prijestonice, NJ.E **Petar Turčinović**, ambasador Hrvatske u Crnoj Gori, dr **Vladimir Pavićević**, profesor FPN-a u Beogradu, **Boris Marić**, viši pravni savjetnik u CGO-u i **Ana Mijanović**, predstavnica lokalne NVO „ Danas za sjutra" koja će ujedno i moderirati skupom.

III nacionalna konferencija o korupciji u obrazovanju

Da samo znanje donosi zvanje

U Podgorici, u Svečanoj sali Pravnog fakulteta, je 29.2.2012. u organizaciji Centra za građansko obrazovanje (CGO) i Centra za monitoring (CEMI), a uz podršku Njemačke ambasade u Crnoj Gori organizovana III nacionalna konferencija o korupciji u obrazovanju "Da samo znanje donosi zvanje".

CGO i CEMI već duži period ulažu velike napore u cilju smanjenja nivoa korupcije u svim sferama crnogorskog društva, a posebno u oblasti visokog obrazovanja. Cilj konferencije bio je da se na najvišem nivou, u prisustvu najkompetentnijih stručnjaka iz ove oblasti i zainteresovanih strana u Crnoj Gori, otvori diskusija o izazovima koje korupcija u obrazovanju donosi, ali i kreiraju prijedlozi i mjere koje mogu doprinijeti smanjenju ove devastirajuće pojave u jednom od stubova razvoja društva. Konferenciju su otvorili **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a, **Zlatko Vujović**, predsjednik UO CEMI-ja, **Pius Ficher**, ambasador Savezne Republike Njemačke i **Duško Marković**, potpredsjednik Vlade Crne Gore zadužen za politički sistem.

Nakon uvodnih izlaganja, u okviru sesije «Izazovi u radu institucija visokog obrazovanja» govorili su: prof. dr **Anđelko Lojpur**, prorektor Univerziteta Crne Gore, mr **Dragica Anđelić**, generalna sekretarka Univerziteta Mediteran i doc. dr **Maja Drakić**, dekanica Fakulteta za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis Univerziteta Donja Gorica.

U sesiji "Angažovanje i ponašanje nastavnog i administrativnog osoblja" svoje stavove su iznijeli **Mubera Kurpejović**, pomoćnica ministra, Ministarstvo prosvjete i sporta, **Drenka Knežević**, samostalna savjetnica u sektoru za radne odnose, Ministarstvo za socijalni rad, **Boris Marić**, viši pravni savjetnik CGO-a i prof. dr **Blagota Mitrić**, advokat.

Na trećoj sesiji su predstavljeni ključni nalazi u percepciji korupcije u obrazovanju, kao i publikacija "Pošto ispit?" koju je radila grupa studenata svih crnogorskih univerziteta.

EU Information Assistant
Internship in Brussels, Belgium

Interface Europe, a company of experts specialised in European strategies and projects in the field of RD&I, is currently looking for a highly motivated individual for a traineeship as EU Information Assistant.

Tasks: monitor EU information (calls for proposals, events, etc.) and R&D related sectoral information (biotechnology, energy, transport, etc.) using an economic intelligence tool; participate in the drafting of the Interface Europe newsletter "Brussels in Brief"; prepare, manage and update Interface Europe website, databases and mailing lists.

Requirements / profile:

- University degree in political science, EU affairs, journalism or equivalent.
- Good communication skills both written and oral.
- Good knowledge of research and innovation ecosystem and programs (FP7, CIP, etc.) at EU level.
- Previous experience in managing newsletters and websites.
- Basic knowledge of HTML and experience with Photoshop is highly appreciated.
- Open-minded, team player (able to communicate, plan and work within an international team as well as independently to a high standard), hands-on, alert, stress resistant, multitasking, and good eye for detail.

Languages: Fluency in both English and French is required. Other EU languages would be an asset.

Remuneration: During the internship salary is provided.

The deadline is 15 April 2012.

To apply, send CV and cover letter in English to interface@interfaceurope.eu

For more information, please visit:
http://www.interfaceurope.eu/interfaceurope/job_opportunity_eu_information_assistant

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)
EIC Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku
fondacije Friedrich Ebert. Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.
Urednik: Vladan Žugić
Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,
dr Vladimir Pavićević, Damir Nikočević , Petar Đukanović
Prevod i lektura: CGO
Art direktor: Ilija Perić
Ilustratorka: Dragana Koprivica
Produkcija: identity & promotion

Adresa redakcije: Njegoševa 36/I
Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327
ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

Evropski puls možete preuzeti svakog posljednjeg petka u mjesecu na sajtu **www.cgo-cce.org**